

14.11.2022

Maa- ja metsätalousministeriö
www.lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyyntöne 10.10.2022 (VN/26649/2022)

Luonnos kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Pohjanmaan liitto kiittää maa- ja metsätalousministeriötä lausuntopyynnöstä koskien luonnosta kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035).

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 2: Toimintaympäristön muutos

Pohjanmaan liiton mielestä KMS:ssa onnistutaan varsin hyvin haasteellisessa tehtävässä kuvata miten erilaiset megatrendit ja muutostekijät vaikuttavat metsäalaan. Kokonaisuuden muodostamista olisi helpottanut, jos analyysissä olisi vielä selkeämmin keskitytty juuri metsäalaan kohdistuviin vaikutuksiin ja nostettu paremmin esille kaikista tärkeämmät muutosvoimat. Esimerkiksi teknologisten muutosvoimien yhteydessä olisi varmaan löytynyt useampia konkreettisia esimerkkejä metsäalalle avautuvista mahdollisuuksista. Sivulla 11 olevaa kuviota 2 olisi voinut myös paremmin hyödyntää tässä havaintojen yhteenvedossa. Nyt monien siinä esitettyjen muutosvoimien rooli kokonaisuuden kannalta jäi lukijalle tekstin perusteella hieman epäselväksi. Onko esimerkiksi kuviossa vihreällä merkittyjen muutosvoimien merkitys muita suurempi?

Kansainvälisten politiikoiden ja varsinkin EU:n politiikkatoimien merkitys Suomen metsäalan tulevaisuuden kannalta on erittäin merkittävä. Tämä tuodaan KMS:ssa hyvin esille ja korostetaan proaktiivisen vaikuttamisen merkitystä. Pohjanmaan liitto olisi ehkä odottanut hieman enemmän konkreettisia esimerkkejä toimenpiteistä, joilla EU:n virastot ja pääosastot saadaan ymmärtämään Suomen metsästrategian visiot ja tavoitteet. Sivulla 17 tuodaan esimerkiksi esille, että *puupolttoaineilla on korvattu ja tullaan huoltovarmuussyistä yhä enemmän korvaamaan fossiilisten polttoaineiden, eli kivihiiilen, öljyn, maakaasun ja turpeen käyttöä*. EU:ssa tämä helposti ymmärretään lukkiutumisenä polttoon perustuviin teknologioihin, vaikka samaan aikaan Suomessa kehitetään aktiivisesti polttoon perustumattomia teknologioita ja uusiutuvan energian entistä tehokkaampaa hyödyntämistä.

KMS:ssa ei myöskään kertaakaan viitata EU:n ennallistamisasetukseen, vaikka siitä käytävä keskustelu vaikuttaa tällä hetkellä jopa Suomen hallituksen toimintaedellytyksiin. Luken laskelmien perusteella EU:n ennallistamisasetuksen toteutuessa Suomessa pitäisi en-

nallistaa luontoa 1,2 miljoonan hehtaarin alueella vuoteen 2030 mennessä. Metsäalan tulevaisuuden näkymien yhteydessä tuodaan kyllä esille, että metsiin kohdistuu yhä enemmän käytön rajoitteita ja erilaisia suojelupaineita. Pohjanmaan liiton mielestä tätä teemaa olisi voinut tulevaisuuden näkymien yhteydessä käsitellä hieman syvällisemmin. Tuoda esille, miten KMS vastaa näihin Suomen metsiin kohdistuviin suojelupaineisiin.

Myös kansalliseen metsästrategiaan linkittyviä muita kansallisia strategioita ja ohjelmia käsiteltäessä olisi odottanut selkeämpää fokusointia metsäalan kannalta tärkeimpiin vaikutuskohteisiin. Kuviossa 3 esitetty kansallinen strategiauniversumi ilman selventävää tekstiosuutta, antaa kuvan erittäin hajanaisesta ja koordinoimattomasta toimintasektorista. Kuvan jälkeen olisikin odottanut jonkinlaista analyysiä KMS:n kannalta keskeisistä strategioista ja ohjelmista. Luontomatkailuala ja metsän hyvinvointivaikutukset olisi Pohjanmaan liiton mielestä ansainnut oman alaotsikon. Nyt ne eivät tule ehkä tarpeeksi hyvin esille Väestörakenne ja arvomuutokset -alaotsikon alta.

KMS:ssa tuodaan hyvin esille se tosiasia, että yksityiset ihmiset omistavat metsämaasta noin 60 prosenttia ja Suomen 350 000 metsätilalla on yhteensä noin 620 000 omistajaa. Esimerkiksi Pohjanmaalla noin 7000 metsänomistajaa omistaa metsää 3 ha tai vähemmän. Miten luoda yhteneväiset tavoitteet niin pienistä tiloista muodostuvalle alueelle? Pohjanmaan liiton mielestä tämä on yksi keskeisistä haasteista todellisten vaikutusten aikaansaamisessa metsästrategian tavoitevuoteen mennessä. Tätä voisi ehkä vielä enemmän korostaa, kun pohditaan niitä konkreettisia toimenpiteitä KMS:n tavoitteiden saavuttamiseksi. Ministeriöt ja virkamiehet eivät siihen yksin pysty. Erittäin suuri ja heterogeeninen joukko metsänomistajia täytyy saada ymmärtämään mihin KMS:lla pyritään ja sitoutumaan sen visioon ja tavoitteisiin.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

Pohjanmaan liitto pitää KMS2035:n visiota tavoitella kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille onnistuneena ja strategian tavoitteita hyvin kuvaavana. On tärkeää tuoda esille, että metsästrategia on myös kasvustrategia. Samanaikaisesti voidaan luoda sekä kestävää hyvinvointia että talouskasvua. Nämä nähdään turhan usein toisensa poissulkevinä tavoitteina. Tämä on pystyttävä viestimään entistä selkeämmin myös EU:n suuntaan, jossa ei aina välttämättä ymmärretä tätä aspektia Suomen metsäpolitiikasta.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

KMS:n neljä strategista päämäärää luovat hyvän ja kattavan perustan strategian toteuttamiselle. Päämäärät ovat: 1) Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla, 2) Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä, 3) Vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä ja 4) Vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla. Pohjanmaan liiton mie-

lestä juuri *kilpailukykyisyys, proaktiivisuus, monipuolisuus ja tietopohjaisuus* ovat keskeisiä strategisilta toimenpiteiltä vaadittavia ominaisuuksia, ja ne tulevat hyvin esille edellä mainituissa strategisissa päämäärissä.

Strategisten päämäärien yhteydessä niiden tavoitteet tuodaan esille hyvin tiiviisti yksittäisillä ranskalaisilla viivoilla. Pohjanmaan liiton mielestä tavoitteita olisi voinut avata hieman enemmän esimerkiksi tuomalla esille mille kohderyhmille kyseiset tavoitteet pääasiassa suunnataan, ja ketkä ovat keskeisiä toimijoita niiden saavuttamisen kannalta.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.1: Hankesalkku ja 4.2: Kärkihankkeet

Hankesalkku, joka muodostuu kolmesta kärkihankkeesta, on Pohjanmaan liiton mielestä onnistunut tapa lähestyä metsästrategian käytännön toimeenpanoa. *Metsien kasvu, Elonkirjoa talousmetsissä ja Metsäalan uudistuminen* -kärkihankkeet kattavat hyvin metsästrategian keskeiset osa-alueet.

Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että *Metsien kasvu* -kärkihankkeen yhteydessä tuodaan selkeästi esille hiilinielun ylläpitämiseen ja kasvattamiseen liittyvät tavoitteet. Aktiivisten ja oikea-aikaisten metsänhoitotoimenpiteiden merkitys on tuotava vahvasti esille, jotta Suomen ulkopuolellakin ymmärretään niiden merkitys metsien hiilensidonnan kasvattamisessa. Pohjanmaan liitto kannattaa myös sitä, että metsien kasvuun liittyvissä toimenpiteissä korostetaan tiestön ja niillä olevien siltojen kunnossapidon merkitystä. Suomen alempi tieverkosto on rapistumassa sellaisella vauhdilla, että se heikentää myös metsäalan toimintaedellytyksiä.

Elonkirjoa talousmetsissä -kärkihankkeen toimenpiteiden merkitys korostuu tällä hetkellä, kun Suomen metsistä käydään kriittistäkin keskustelua esimerkiksi EU:n lainsäädäntöön liittyen. Suomen on pystyttävä osoittamaan, että metsien monimuotoisuuskehitykseen ja vesiensuojeluun liittyviin haasteisiin suhtaudutaan vakavasti, ja konkreettisilla toimenpiteillä suunnataan metsien ilmastokestävyyden ja sopeutumiskyvyn parantamiseksi. Suomen on entistä aktiivisemmin tuotava esille kuinka monipuolista ja proaktiivista toimintaa Suomen metsävarojen hoito on ollut ja kuinka sitä kehitetään tulevaisuudessa.

Pohjanmaan liitto pitää hyvänä lähtökohtana sitä, että *Metsäalan uudistuminen* -kärkihankkeen yhteydessä kansainvälisen vuorovaikutuksen merkitys nostetaan vahvasti esille. Proaktiivinen vaikuttaminen on avainasemassa EU- ja kansainvälisessä metsäpolitiikassa. KMS:ssa on myös ansiokkaasti nostettu esiin viestinnän keskeisimpinä kohderyhminä metsänomistajat ja nuoret. Metsäalalla on huutava pula ammattilaisista ja alan koulutuksen houkuttelevuus ei ole nuorten keskuudessa riittävän korkealla tasolla. Lisähaasteita oppilaitoksille tuottaa se, että metsäalan koulutuksen aloittavilla nuorilla on peruskoulun jälkeen varsin olematon perusosaaminen metsästä.

Paikkatiedon, osaamisen ja koulutuksen rooli on konkreettisten vaikutusten aikaansaamisen kannalta keskeisessä asemassa, ja tämä tulee hyvin ilmi kärkihankkeen toimenpiteiden kautta. On tärkeää saada tutkittua tietoa ja seurantatietoa metsäalan vaikutuksista ympäristöön ja yhteiskuntaan. Tämän hetken keskustelu perustuu aivan liian paljon subjektiivisiin mielipiteisiin ja toisen käden tietoon Suomen metsien tilasta. Tarvitaan entistä enemmän faktatietoa toteutetuista toimenpiteistä ja niiden vaikutuksista.

Muuta kommentoitavaa

Pohjanmaan liiton mielestä kansallista metsästrategiaa on laadittu laajasti osallistavassa prosessissa eri sidosryhmien tarpeita ja alueellisia intressejä kuunnellen. Lausuntokierroksella olevassa luonnoksessa on onnistuneesti tuotu esille keskeiset metsäalaan vaikuttavat muutosvoimat ja liittymäkohdat useisiin kansainvälisiin ja kansallisiin strategioihin ja ohjelmiin. Fokusoitumalla vielä hieman selkeämmin juuri metsäalaan liittyviin muutosvoimiin ja tuomalla jämäkämmin esiin miten Suomi metsästrategian toimenpiteiden kautta reagoi metsiin kohdistuviin käytön rajoitteisiin ja suojelupaineisiin, lopputuloksena on metsästrategia, jonka visioon ja tavoitteisiin eri sidosryhmien on helppo sitoutua.

Österbottens förbund – Pohjanmaan liitto

Mats Brandt
maakuntajohtaja

Kimmo Riusala
aluekehitysasiantuntija